

书法

ศิลปะการเขียนพู่กันจีน

เรื่องของภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีรากฐานยาวนานมากที่สุดในโลกก็ว่าได้ มากถึง 5,000 กว่าปี นั้นมีอยู่สองชาติ นั่นคือ ละตินและจีน แต่ปัจจุบันภาษาละตินนั้นเป็นภาษาที่ตายแล้ว คือ ไม่มีคนใช้ ส่วนภาษาจีนนั้นยังมีคนทั่วโลกใช้กันอยู่ในสมัยโบราณเมื่อ 5,000 กว่าปีก่อนนั้น มนุษย์ถ้ำได้นำเชือกมาขมวดเป็นปม และได้มีการวาดภาพ ชีตเขียน ทำสัญลักษณ์ เพื่อบันทึกเรื่องราวต่างๆบนผนังถ้ำในสมัยนั้น จากรูปภาพก็ได้

วิวัฒนาการมาเป็นตัวอักษรภาพ เรื่อยมาก่อนจะมาเป็นตัวหนังสือ ในปัจจุบัน ช่วงยุคเริ่มประวัติศาสตร์ 3,000 ปีก่อน

1,300 -1,100 B.C. ก่อนคริสตกาล ตรงกับราชวงศ์ซาง มีหลักฐานการจารึกอักษรจีนโดยใช้กระดองเต่า 甲骨文

1,100 – 771 B.C. ก่อนคริสตกาล ตั้งแต่ราชวงศ์ซางถึงราชวงศ์โจว มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ‘จงตึงเหวิน’ (钟鼎文) หมายถึงอักษรที่หลอมลงบนภาชนะทองเหลืองหรือสำริด เนื่องจากตัวแทนภาชนะสำริดในยุคนั้น ได้แก่ ‘ตึง’ ซึ่งเป็นภาชนะคล้ายกระถางมีสามขา ใช้แสดงสถานะทางสังคมของคนในสมัยนั้นและตัวแทนจากเครื่องดนตรีที่ทำจากโลหะคือ ‘จง’ หรือ

ระฆัง ดังนั้นอักษรที่สลักหรือหลอมลงบนเครื่องใช้โลหะดังกล่าวจึงเรียกว่า ‘จงตึงเหวิน’ มี ลักษณะพิเศษ คือ มีลายเส้นที่หนาหนัก ร่องลายเส้นราบเรียบที่ได้จากการหลอม ไม่ใช่การสลักลงบนเนื้อโลหะ อักษรโลหะในสมัยหลังรัชสมัยเฉิงหวางและคังหวางแห่งราชวงศ์โจว จะมีความสง่างาม สะท้อนภาพลักษณ์ที่ สุขุมเยือกเย็น เนื้อหา ที่บันทึกด้วยอักษรโลหะ โดยมากเป็น คำสั่งการของชนชั้นผู้นำ พิธีการบูชาบรรพบุรุษ บันทึกการทำสงคราม เป็นต้น มีการบันทึกการค้นพบอักษรโลหะตั้งแต่รัชสมัยอันอู่ตี้ในราชวงศ์ฮั่น (116 ปีก่อนคริสตกาล) บนภาชนะ ‘ตึง’ ที่ส่งเข้าวังหลวง ดังนั้น จึงมีการศึกษาและการทำอรรถาธิบายจากปัญญาชนในยุคต่อมา

770-221 B.C. ก่อนคริสตกาล ใช้อักษรที่เรียกว่า 篆书 จ้วนซู แบ่งเป็น 大篆 ต้าจ้วน ช่วงยุคชุนชิวและจั้นกั๋ว จากอักษรโลหะเปลี่ยนมาเป็นการสลักลงบนไม้ไผ่ หรือหินบ้าง เนื่องจากเข้าสู่สภาวะสงครามด้วยส่วนหนึ่งหลังรวมแผ่นดินและเกิดราชวงศ์ฉินก็ได้ประกาศใช้อักษร 小篆 เสี่ยวจ้วน

ตัวจ้วน

เสี้ยวจ้วน

จ้วนชู

219 คริสตกาล ราชวงศ์ฉินหรือที่รู้จักดี จีนซีฮ่องเต้ ขณะที่ยุคสมัยฉินประกาศใช้อักษรจ้วนเล็กอย่างเป็นทางการ พร้อมกันนั้นก็ปรากฏว่ามีการใช้อักษรลี่ซู (隶书) ควบ คู่กันไป โดยมีการประยุกต์มาจากการเขียนอักษรจ้วนอย่างง่าย อักษรลี่ซูทำให้อักษรจีนก้าวเข้าสู่ขอบเขตของอักษรสัญลักษณ์อย่างเต็มรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนรูปจากอักษรโบราณที่ยังมีความเป็นอักษรภาพสู่อักษรจีนที่ใช้ในปัจจุบัน

สำหรับ ที่มาของอักษรลี่ซูนั้น กล่าวกันว่าสมัยฉินมีทาสที่เรียกว่าเฉิงเหมี่ยวผู้หนึ่ง เนื่องจากกระทำความผิด จึงถูกสั่งจำคุก เฉิงเหมี่ยวที่อยู่ในคุกคุมขังจึงคิดปรับปรุงตัวอักษรจ้วนให้เขียนง่ายขึ้น จากโครงสร้างกลมเปลี่ยนเป็นสี่เหลี่ยมกลายเป็นอักษรรูปแบบใหม่ จีนซีฮ่องเต้ทอดพระเนตรเห็นแล้วทรงโปรดอย่างมาก จึงทรงแต่งตั้งให้เฉิงเหมี่ยวทำหน้าที่อารักษ์ในวังหลวง ต่อมาตัวหนังสือชนิดนี้แพร่หลายออกไป จึงมีการเรียกชื่อตัวหนังสือชนิดนี้ว่า อักษรลี่ซูหรืออักษรทาส (คำว่า ‘ลี่’ ในภาษาจีนหมายถึง ทาส) แต่ ในเชิงโบราณคดีนั้น พบว่าอักษรลี่ซูเป็นอักษรที่ใช้เขียนบนวัสดุที่ทำจากไม้หรือไม้ไผ่มาตั้งแต่ ยุคจั้นกั๋วจนถึงสมัยฉิน และมีพัฒนาการมาเรื่อย ๆ จนถึงสมัยราชวงศ์ฮั่นได้กลายเป็นอักษรที่ได้รับความนิยมสูงสุด

ในช่วงราชวงศ์ฉินและฮั่น เริ่มมีการคิดค้นกระดาษและเขียนบนกระดาษและผ้าไหม แต่ผ้าไหมสมัยนั้นมีราคาแพงผู้มีฐานะพอค้า หรือขุนนางจะนิยม ดังนั้นจึงมีการคิดค้นกระดาษและพัฒนาอย่างมาก

220-316 คริสตกาล อักษรข่ายชู (楷書) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอักษรจริง (真書) เป็นอักษรจีนรูปแบบมาตรฐานใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (คำว่า ‘楷’ อ่าน ว่า ข่าย มีความหมายว่าแบบฉบับหรือตัวอย่าง) อักษรข่ายชูเป็นเส้นสัญลักษณ์ที่ประกอบกันขึ้น ภายใต้กรอบสี่เหลี่ยม หลุดพ้นจากรูปแบบอักษรภาพของตัวอักษรยุคโบราณอย่างสิ้นเชิง

อักษรข่ายชูมีต้นกำเนิดในยุคปลายราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ภายหลังกษัตริย์วุยจั้น (สามก๊ก) (คริสต์ศักราช 220 – 316) ได้ ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย จากการ

ก้าวเข้าสู่ขอบเขตขั้นใหม่ของอักษรสี่ซู่ พัฒนาตามมาด้วย อักษรข่ายซู่ ฉ่าซู่ และสิงซู่ ก้าวพ้นจากข้อจำกัดของลายเส้นที่มาจากกาบแกะสลัก เมื่อถึงยุคถัง(คริสต์ศักราช 618 – 907) จึงก้าวสู่ยุคทองของอักษรข่ายซู่อย่างแท้จริง จวบจนปัจจุบัน อักษรข่ายซู่ยังเป็นอักษรมาตรฐานของจีน

618-907 คริสตกาล ต่อเนื่องจนราชวงศ์ถัง เป็นยุคทองวรรณคดี และการพัฒนาด้านอักษร 楷书、草书、行书 ข่ายซู่ ฉ่าซู่ สิงซู่ ตามลำดับ

อักษรฉ่าซู่

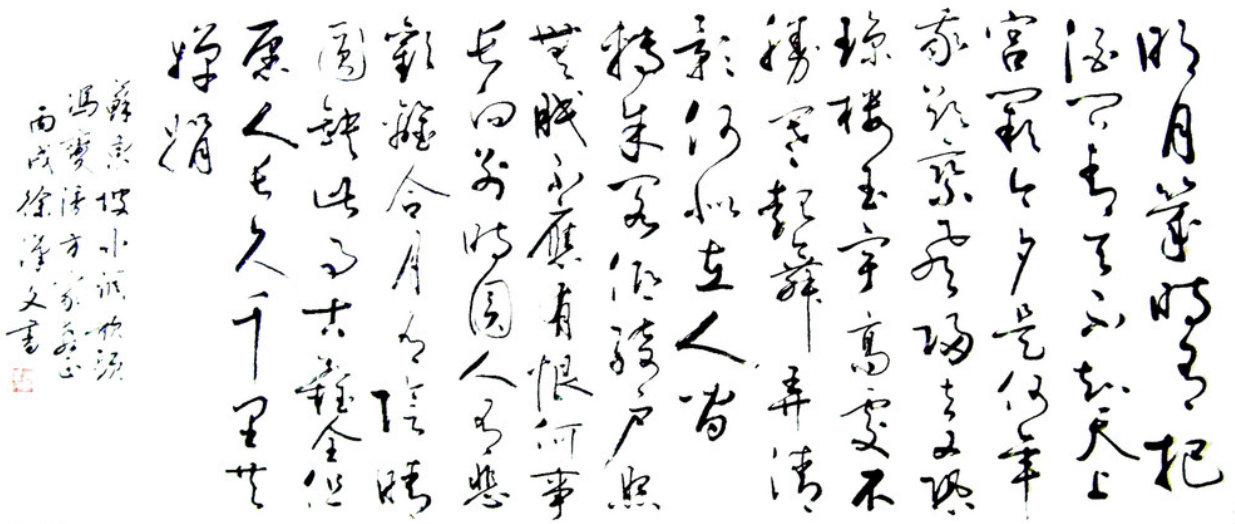
ตั้งแต่ กำเนิดมีตัวอักษรจีนเป็นต้นมา อักษรแต่ละรูปแบบล้วนมีวิธีการเขียนแบบตัวหวัดทั้งสิ้น จวบจนถึงราชวงศ์ฮั่น อักษรหวัดจึงได้รับการเรียกขานว่า ‘อักษรฉ่าซู่’ (草书) อย่างเป็นทางการ (คำว่า ‘ฉ่า’ ในภาษาจีนหมายถึง อย่างลวก ๆ หรืออย่างหยาบ) อักษรฉ่าซู่ เกิดจากการนำเอาลายเส้นที่มีแต่เดิมมาย่อเหลือเพียงขีดเส้นเดียว โดยฉีกออกจากรูปแบบอันจำเจของกรอบสี่เหลี่ยมในอักษรจีน หลุดพ้นจากข้อจำกัดของขั้นตอนวิธีการขีดเขียนอักษรในแบบมาตรฐานตัวคัดหรือ ข่ายซู่ ในขณะที่อักษรข่ายซู่อาจประกอบขึ้นจากลายเส้นสิบกว่าสาย แต่อักษรฉ่าซู่เพียงใช้ 2 – 3 ขีดก็สามารถประกอบเป็นสัญลักษณ์เช่นเดียวกันได้

อักษรสิงซู่

อักษรสิงซู่ (行书) เป็น รูปแบบตัวอักษรที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอักษรข่ายซู่และอักษรฉ่าซู่ เกิดจากการเขียนอักษรตัวบรรจงที่เขียนอย่างหวัดหรืออักษรตัวหวัดที่เขียน อย่างบรรจง อาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวอักษรกึ่งตัวหวัดและกึ่งบรรจง อักษรสิงซู่กำเนิดขึ้นในราวปลายราชวงศ์ฮั่นตะวันออก รวบรวมเอาปมเด่นของอักษรข่ายซู่และฉ่าซู่เข้าด้วยกันอักษรระโบราณและอักษรปัจจุบัน

ตัว อักษรจีนสามารถแบ่งออกเป็นอักษรที่ใช้ในสมัยโบราณกับอักษรที่ใช้ในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น อักษรสี่ซู่ซึ่งเป็นรูปแบบของอักษรระโบราณ อันเป็นต้นแบบของการปฏิรูปลักษณะตัวอักษรจีนครั้งใหญ่ กลายเป็นเส้นแบ่งระหว่างอักษรรุ่นเก่าและใหม่ยุคสมัยที่ใช้อักษรสี่ซู่และก่อนหน้านั้น ถือเป็นอักษรระโบราณ ได้แก่ อักษรจารบนกระดูกสัตว์หรือเจี๋ยกู่เหวินจากสมัยชาง อักษรโลหะจากราชวงศ์โจวตะวันตก อักษรเสี่ยวจ้วนจากยุคสมัยจั้นกั๋วและสมัยฉิน หลังจากกำเนิดอักษรสี่ซู่ให้ถือเป็นอักษรในยุคปัจจุบัน อันได้แก่ อักษรสี่ซู่ อักษรข่ายซู่ สำหรับอักษรฉ่าซู่และสิงซู่ อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพียงพัฒนาการของรูปแบบตัวอักษร ไม่ใช่วิวัฒนาการของตัวอักษรจีนโดยรวม

昵图网 www.nipic.com 87:xc... NO:20110225110510272339

นี่คือสรุปคร่าวๆเรื่องกำเนิดอักษร ส่วนพื้นฐานที่ควรรู้ของ ศิลปะการเขียนอักษรจีน ไม่จำกัดเฉพาะ ปัญญาชน หมู่บัณฑิตชายเท่านั้น แม้กระทั่งสตรีจีนเองก็ต้องเรียนเขียนคำกลอน ผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้อ่านออกเขียนได้นั้นจะ ได้รับการยกย่องเชิดหน้าชูตาแกว่งศักระกูลและนับเป็นศิลปะชั้นสูง

ในสุภษาศิตจีนมีคำกล่าวว่า **文房四宝** สมบัติล้ำค่าสี่อย่างของจีนในห้องหนังสือสำหรับเหล่าบัณฑิต นักปราชญ์ทั้งหลาย ได้แก่ **笔、墨、纸、砚**。 พู่กัน น้ำหมึก กระดาษ และแท่นฝน

笔 หรือ 湖笔 ปี่ หรือ พู่ปี พู่กัน ในสมัยราชวงศ์หยวน มี พู่กันจากเมืองหูโจวที่มีชื่อเสียงระบือไปทั่วแผ่นดิน ที่เรียกว่า ‘หู่ปี’ มี คุณสมบัติ ปลายแหลม ขนเรียบ หัวกลมสวย และแข็งแรง โดยใช้ขนแกะ กระต่าย อีเห็น มาประดิษฐ์อย่างประณีตถึง 17 ขั้นตอน หรือพู่กันที่ใช้กัน ในวัง หรือที่เรียกว่า ‘อวี๋ปี่’ ที่ประติดประตอยอย่างประณีตสวยงามเป็นพิเศษ ต้องคัดแต่ขนสัตว์ที่ดีเยี่ยม หัวพู่กันทำยาวมากเพื่อให้อุ้มหมึกได้ มาก ตัวด้ามอาจทำจากไผ่สลักลวดลาย แท่งหยก งาช้าง ทอง กระเบื้อง เคลือบ และอื่นๆอีกมากมาย พร้อมตกแต่งลวดลายเช่น มังกร โป๊ยเซียน ค้างคาว เงินกษาปณ์โบราณ ทิวทัศน์ เป็นต้น

พู่กันลายหงส์มังกรในสมัยราชวงศ์หมิง ...ทุกด้ามมีการลงรักเป็นพื้นก่อน เขียนระบายสีเป็นรูปภูเขา ทะเล แก้วล้อมังกร คลื่นทะเล โคมธำเข้าใส่โขดชะง่อนหินผาที่ตั้งตระหง่านขวางกั้น ...นอกจากนี้ ตัวด้ามและปลอกพู่กันยัง เลี่ยมทอง ทำให้ดูสวยงามและมีค่ามากขึ้น ส่วนหัวพู่กันนั้น สีขนมันวาว กลมและแข็งแรง มีรูปร่างคล้ายลิ้ม และมี คุณสมบัติของพู่กันที่ดีครบถ้วน...

墨 หรือ 徽墨 ไม้ หรือ หุ่ยไม้ น้ำหมึก ขึ้นชื่อลือชาต้องที่อำเภอ เซ่อเสียน มณฑลอันฮุย หมึก “หลี่ไม้” ในสมัยราชวงศ์หนันถัง ที่เลื่องลือ ถึงกับเล่าขานกันว่า “ทองคำหาง่าย หมึกหลี่ไม้หายาก” หมึกชนิดนี้ ได้ผสมกาวที่ทำจากเขากวางใสในแท่งหมึกด้วย ทำให้แท่งหมึกดูวาวลื่นและเนียนละเอียด เขียนแล้วหมึกเป็นมันวาวดั่งลงรักไว้

แท่งหมึกจินนานาชนิด ได้แก่ แท่งหมึกธรรมดา แท่งหมึกบรรณาการ แท่งหมึกหลวง แท่งหมึกทำกันเอง แท่งหมึกสำหรับสะสม แท่งหมึกสำหรับเป็นของขวัญของฝาก และแท่งหมึกสมุนไพร ที่ทำขึ้นเพื่อใช้บำบัดโรค มักทำจากเขม่าถ่านไม้สน...

ตัวหมึกนั้นมิมีวิวัฒนาการนำเอาทำจากชาติ สีแดง มาผสมกับดินโคลน ใช้ในยุคราชวงศ์ซางที่สลักอักษรบนกระดูกงูเต่า 甲骨文 ที่มีทั้งสีแดงและดำ ต่อมาภายหลังพัฒนา สีดำนั้นก็เอามาผสมกับคาร์บอน (ถ่าน) ส่วนกรรมวิธีการผลิตก็แล้วแต่ภูมิปัญญาท้องถิ่น สูตรเคล็ดลับวิชาอะไรบ้าง และอยู่ที่คุณภาพของวัตถุดิบ ดินโคลนแต่ละท้องถิ่น ปัจจุบันมีผลิตแบบเป็นขวดน้ำสำเร็จรูปพร้อมใช้ไม่ต้องนั่งฝนเหมือนบัณฑิตสมัยก่อนแล้ว

纸 หรือ 宣纸 จื่อ หรือ ซวนจื่อ หนึ่งในสี่สิ่งประดิษฐ์สุดยอดของจีน 四大发明 ไม่ขอพูดว่ามีอะไรบ้างเพราะเกรงว่าเยอะเกินไป (แค่นี้ก็เยอะแล้ว) ชาวจีนเป็นผู้คิดค้นกระดาษเป็นชาติอันดับต้นๆของโลกทั้งยังเทคนิคการพิมพ์ กระดาษที่ได้ชื่อผลิตออกมาเนื้อดีที่สุดเหมาะสำหรับการเขียนพู่กัน ซึมซับน้ำหมึกได้ดี เนื้อหาคคุณภาพดีเหนียวยืดหยุ่น คงทน มณฑลอันฮุย เมืองซวน ตามชื่อกระดาษ

สถาบันการแพทย์ไทย-จีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

砚 หรือ 端砚 ดวนเขียน จานหมึก ที่ดีที่สุด จานหมึกที่ทำจากหินในบ่อหินเก่าหรือที่เรียกว่า ‘เหล่าเคิง’ 老坑 จัดเป็นหินเนื้อดีที่สุด ... จานหมึกที่ทำจากหินเนื้อดีชนิดนี้มีคุณสมบัติพิเศษคือ แม้ในฤดูหนาว น้ำหมึกในจานจะไม่เหือดแห้งเหมือนจานหมึกชนิดอื่น ประกอบกับมีลวดลายหินเป็นที่นิยมกันมาก เช่น ลายใบตองอ่อน ลายดอกไม้ ลายดอกกุหลาบ สีหยกเขียว ลายเส้นเงินทอง เป็นต้น โดยเฉพาะลายใบตองอ่อน ซึ่งเป็นรูปใบตองเริ่มแตกบาน แลดูสวยงามและน่าอัศจรรย์ยิ่ง

จานหมึก ‘เฉิงหนี’ 澄泥 ในสมัยราชวงศ์ถัง จานหมึกชนิดนี้ มีวิธีทำที่แปลกมาก ก่อนอื่นต้องนำถุงผ้าแพรวไว้ที่ก้นแม่น้ำเฟินในมณฑลซานซี เป็นเวลาหนึ่งปี จึงนำถุงขึ้นจากแม่น้ำ เพื่อเอาดินทรายที่น้ำพัดเข้ามาไว้ในถุง มาทำจานหมึกดินเผา

แหล่งวัตถุดิบหาหินนั้นมีหลายที่แต่ชื่อที่ไว้อีกชื่อหนึ่ง ในที่นี้ให้สมชื่อว่าจานหมึกดวนเขียนหนึ่งในจานหมึกชั้นเลิศ ก็ต้องที่เมือง หินต้วนสื่อแห่งต้วนโจว ที่มณฑลอันฮุย อำเภอเซ่อเสียน นั่นก็มี เรียกว่าเกือบครบ ส้อย่างเลยทีเดียว

อักษรจีนจะมีโครงสร้าง ๓ ลักษณะ คือวงกลม สามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยมแต่ละตัวมีจำนวนขีดและจุดที่แน่นอน การฝึกเขียนพู่กันจีนต้องเริ่มฝึกด้วยการลอกจากแบบตัวหนังสือทีละตัวทีละขีดให้แม่นยำ และจะเขียนให้เก่งก็ต้องฝึกฝนบ่อย ๆ เท่านั้น

อุปกรณ์ที่ใช้

๑. กระจกดาซ
๒. หมึกจีนหรือแท่งฝนหมึก
๓. พู่กัน
๔. จานรองหมึก
๕. ที่ทับกระจกดาซ
๖. ที่รองกระจกดาซเวลาเขียนกันหมึกซึม
๗. トラประทับชื่อ

นักเขียนชื่อดังของจีน หวางซีจื่อ โอหยางสุน, หลิวกงเฉวียน, จางซวี, เจ้าเมิ่งฟู่, ชูเว่ย ,เหยียนเจินซิง ฯลฯ

จางซวีโอว

หวางซุ่นหวัง

ซีจื่อ

เหยียนเจินซิง

真文難以之百年帖作難之以萬年登雲天作上雲天登愛清淨作
復清曠異見作既見續翻作紛縷巖下一老翁五少年讚帖五上
有四字以鍛語工拙較之則帖為優記乃木刻傳寫謔耳竊詳是帖
行筆如從空擲下俊逸流暢煥乎天光若非神人所為賸有庾稚恭
王子敬之遺趣唐人如歐孫旭素皆不類此唯賀知章千文孝經及
敬和上日等帖氣勢髣髴知章以草得名李白溫庭筠詩皆稱之
竇泉書賦述之尤詳李真棄官入道在天寶二年是詩時初學記已
行疑其雅好神仙目其書而輒錄之也又周公謹雲煙過眼集載趙
蘭坡與懃所藏有知章古詩帖豈即是歟然東沙子謂卷有神龍
等印甚多今皆刮滅昔米老云古帖多前後無空紙乃是剪去古印

www.sfrx.cn

ลายมือของจางซวี

駭躍起驤誅斬賊盜捕獲
叛止布射遼丸嵇琴阮嘯
恬筆倫紙鈞巧任鈞釋紛
利俗並皆佳妙毛施泚姿
工嘖妍咲年矢每催羲暉
朗曜旋璣懸軒晦魄環照

拙風文化網

ลายมือโอวาทางซุ่น

ข้อมูลอ้างอิงจากเว็บ

<http://zhidao.baidu.com/question/97185399.html?fr=qrl&cid=204&index=4>

http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B9%8C%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%87_4_%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99

<http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9510000130986>

<http://baike.baidu.com/view/3250421.htm>

<http://www.lovechineseclub.com/hanzi>

<http://www.phuketvegetarian.com/borad/data/9/0006-1.html>

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=haiku&month=23-06-2006&group=12&gblog=15>

เรียบเรียงข้อมูลโดย

นางสาว รวีวรรณ อธิธนสาร

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ 02-951-0777,02-590-6381

อีเมล

kiwi_2u4ever@hotmail.com